

Hofteledsdysplasi - genetisk betinget eller et spørgsmål om opvækst?

Tekst og oversættelse: Ole Geert Dam

Hofteledsdysplasi er en hundesygdom, som især er udbredt hos større hunderacer, og selv om FT Spaniels ikke kan sige sig helt fri for problemet, er hofteledsdysplasi et langt større problem for andre hunderacer som Retrieverne, Schæfere, flere af de stående jagthunderacer samt andre større hunderacer.

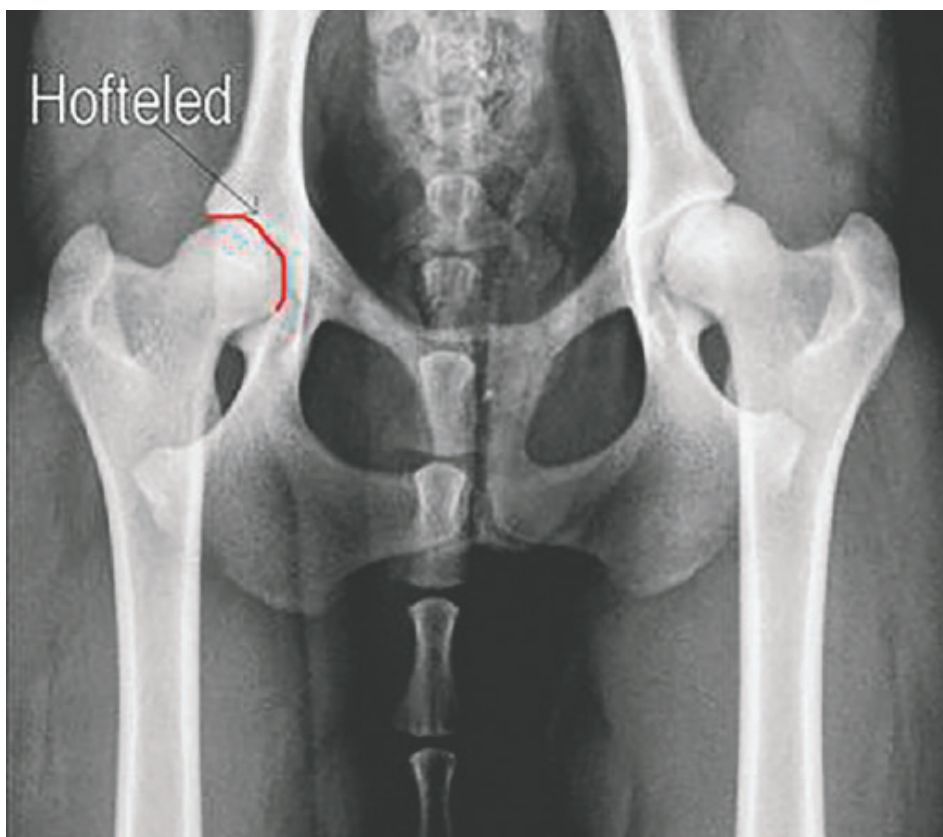
Jeg selv startede med Labradors i 1979, og der gik ikke længe, før jeg, som nybagt hundeejer, begyndte at høre om hofteledsdysplasi, og jeg var straks en af de nye, som gik med på "panikholdet". Alle Labradors jeg ejede og har ejet er alle blevet røntgenfotograferet for hofteledsdysplasi. Tanken var selvfølgelig, at være medvirkende til, om man kunne få udryddet sygdommen ved selvfølgelig kun at avle på HD-frie hunde. En helt naturlig tankegang, når man er ny og ikke har nogen praktisk erfaring. Allerede dengang udsendte bl.a. Dansk Kennel Klub hvert år statistikker for hofteledsdysplasi i de enkelte racer og de enkelte raceklubber udsendte stribevis af anbefalinger om, kun at benytte HD frie hunde i avlen.

Årene gik og indenfor Retrieverne var enhver "seriøs opdrætter" meget opmærksom på hofteledsdysplasi, men mærkeligt nok ændrede tallene for HD tilfælde sig ikke væsentligt, på trods af, at rigtig mange kun benyttede HD frie forældre i avlen. Man kunne også læse, at bl.a. den tyske Schæferhundeklub, igennem 30 år kun havde tilladt avl på HD-frie hunde, men at de heller ikke havde kunnet ændre HD-frekvensen ved dette tiltag.

Mærkelig nok oplevede jeg gennem årene adskillige eksemplarer hos Labradors, hvor hunde som f.eks. havde fået diagnosen C eller sågar D hofte, kunne gå på jagt 3-4 gange om ugen, uden blot den mindste synlige skavank eller halthed.

I min egen avl, havde jeg lykkeligvis nok været forskånet for problemet udover erstatning af en enkelt hund, men pludselig i 2010, efter mere end 20 år som opdrætter af Labradors, ramte det også mig. Jeg havde en tæve, som var 4. generation af min egen tævelinie. På hendes stamtavle kunne jeg gå 6 generationer tilbage, hvor alle hunde var HD-frie. Dette var tævens første kuld hvalpe og jeg valgte at parre med en interessant hanhund, og hos ham kunne vi også gå 6 generationer tilbage med udelukkende HD-frie hunde. Kuldet min tæve fødte bestod af 4 hanhunde og 4 tæver. De 3 af hannerne blev aflivet inden de var 6 måneder. De havde simpelthen ingen hofte. Den 4. hanhund havde også fået konstateret svær dysplasi, men forblev blot almindelig stuehund, og var ikke brugbar som jagthund. De 4 tæver i kuldet var alle HD frie med A hofte. Forklaring udbedes! Men ingen kunne give mig en forklaring på problemet.

Nu ville mange nok gå i panik og udelukke tæven fra avlen efter dette meget uheldige første kuld hvalpe, men jeg valgte at fortsætte. Tæven har siden haft 3 kuld hvalpe, selvfølgelig ikke

med den hanhund jeg brugte til hendes første kuld, men med andre HD-frie hanner. De 3 kuld bestod af ialt 20 hvalpe. Alle 20 er velfungerende jagt- eller arbejds Hunde uden blot de mindste problemer. De hunde/hvalpe som er blevet HD fotograferet har alle fået status A. Jeg må indrømme, at jeg efter 37 år med praktisk erfaring med HD problematikken er kommet til den konklusion, at de metoder man fra starten og til i dag, har anvendt omkring bekæmpelsen af hofteledsdysplasi ikke virker, for man har nu i mere end 40-50 år arbejdet seriøst med problemet, men HD er her altså stadig, og frekvensen af HD tilfælde er ikke faldet markant fra jeg startede i 1979 og til i dag, hvor vi skriver 2016.

Mine erfaringer med Labradors, betød, at jeg allerede fra starten, som opdrætter af FT Spaniels, valgte ikke at HD fotograferer mine avlsdyr. Nøjagtigt som med mine Labradors, blev mine Spaniels testet hårdt både psykisk og fysisk gennem hård træning, jagt og markprøver. Jeg kunne aldrig drømme om at benytte en hverken tæve eller han i avlen, som ikke kunne tåle dette hårde program, men jeg valgte faktisk at gå tilbage til tiden før der var noget der hed HD fotografering, hvor man udvalgte sit avlsmateriale efter naturmetoden - kunne de holde til den store belastning gennem træning, jagt og markprøve måske 3-4 gange om ugen, var de også sunde nok til at avle på.

Resultatet? Efter 17 år som opdrætter af FT Spaniels (både Springere og Cockere) har jeg lavet 24 kuld hvalpe eller ialt 149 hvalpe. Jeg har er-

stattet 1 hvalp, som havde HD.

Jeg vil gerne understrege, at jeg ikke med dette siger, at mine metoder er bedre end dem omverdenen tilbyder, og jeg siger heller ikke til andre, at de skal følge den måde jeg gør det på. Vi lever heldigvis i et frit land, hvor opdrætterne stadig kan gøre som de føler er bedst og med dette fortæller jeg blot om mine erfaringer som forhåbentlig betyder, at de nye opdrættere ikke går i panik eller tror på, at blot de HD fotograferer deres avlsdyr, så er alle problemer løst, for det er de slet ikke.

Personligt ville jeg ønske, at man ryddede bordet, og fandt på et helt nyt bekæmpelsesprogram. Jeg var derfor glad, da jeg for 1-2 år siden kunne læse, at Den Engelske Kennel Klub, nu ville gå aktivt ind i HD problematikken, for en gang for alle, at komme lidelsen til livs. Man havde stillet ubegrænsede økonomiske midler til rådighed, for nogle af de yppigste forskere indenfor området, til at finde genet for HD. Det hidtidige resultat er, at disse eksperter endnu ikke har fundet genet for HD, på trods af de ubegrænsede midler, og spørgsmålet er også, om der overhovedet findes et gen eller i hvor høj grad lidelsen overhovedet er arvelig?

På den baggrund læste jeg nedenstående artikel på en Engelsk Forenings hjemmeside. Foreningen hedder "The Whole dog" og er meget anerkendt i England. Her har Doktor Jeannine Thomasen skrevet en artikel som prøver at samle den viden man i dag har omkring HD pro-

blematikken. Jeannine Thomasen er ikke nogen hvem som helst, idet hun har forsket på området i mange år ligesom hun har skrevet flere bøger omkring avl og arvelige lidelse hos hunde.

Jeannine Thomasen artikel er som følger:

Fakta & tanker om hoftedysplasi

- Ting at overveje

Man har nu kendt til hoftedysplasi i mere end 50 år og på den baggrund har man opsamlet store mængder data og viden omkring lidelsen Hoftedysplasi (HD).

Man er i dag kommet frem til, at HD opstår i langt de fleste tilfælde af miljøpåvirkninger og meget lidt på baggrund af genetik (arvelighed). Det har vist sig, og er almindeligt kendt, at man kan parre to forældre med fremragende hofte som så kan få hvalpe som senere udvikler HD. Modsat kan forældre med HD også lave hvalpe som har fremragende hofte og hvordan er det muligt?

Nogle forskere går så langt som at sige, at HD er overvejende en biomekanisk proces, mens gener spiller en meget begrænset rolle.

Flere undersøgelser har vist, at alle normale hvalpe er født med "perfekte" hofte; det vil sige, de er "normale" for en nyfødt hvalp, hvorfor der på dette stadium ikke er nogen tegn på HD. Hos en nyfødt hvalp består hoftelæddet af brusk og denne brusk omdannes til knogler efterhånden som hvalpen vokser (se næste spalte) Derfor hvis en hvalp vil udvikle HD så starter processen først efter den er født, og derfor mener mange, at man skal se langt mere på miljøpåvirkninger efter hvalpen er født, frem for at se på det rent arvelige.

Korrekt motion

Motion af en hvalp kan være både godt og skidt! Godt fordi motion styrker musklerne i ben og bækken, og dette vil forøge stabiliteten af hoftelæddet. Men ikke alle former for motion er godt - tvært imod.

Undersøgelser har vist, at hvalpe som bevæger sig på glatte overflader eller med adgang til trapper, når de er mindre end 3 måneder gamle har en højere risiko for udvikling af HD. Modsat de hvalpe som bevæger sig på bløde og ujævne underlag (som i en stor gård eller park) har en lavere risiko (Krontveit et al 2012).

Undersøgelser har ligeledes vist, at hvalpe født om sommeren har en lavere risiko for udvikling af HD formentlig fordi de har flere muligheder for motion udendørs (Krontveit et al 2012).

På den anden side, har hunde fra 12-24 måneder gammel, der regelmæssigt jager en bold eller pind kastet af ejeren, vist sig at have en højere risiko for at udvikle HD (Sallander et al 2006).

Den mest kritiske periode for korrekt vækst og udvikling af hoften hos hunde er fra fødsel til 8 uger gamle, så hvilken type motion hvalpene er udsat for er vigtigst i denne periode.

Korrekt ernæring er vigtigt

Ingen tvivl om, at med en hunds meget hurtige vækst er spørgsmålet om korrekt ernæring også en meget vigtig del, når vi taler om knoglelidelser, og her er det vigtigt at forstå, at hunden er et rovdyr, der i den naturlige verden lever af kød.

Efterfølgende henviser Jeannine Thomasen til en Dr. Tom Hungerford, som har stillet nogle kritiske spørgsmål omkring HD og ernæringens påvirkning.

I perioden fra 1935 til 1965 blev HD konstateret i 55 forskellige hunderacer over hele verdenen. Hvad med før denne tid havde hundene også HD eller albuedysplasi og hvordan har disse skeletproblemer kunnet brede sig så hurtigt siden?

Modsat, hvis HD ikke eksisterede før 1935, hvor er det så kommet fra og hvordan er det opstået? Hvis man mener, at HD har stor arvelig effekt, hvorfor har vi så ikke kunne bekæmpe lidelsen efter 50 års viden med avlsarbejde?

Dr Tom Hungerford har en teori omkring hvorfor HD opstod og her angriber han det industrielle fremstillede hundefoder. Den industrielle fremstilling af hundefoder startede i ca. 1940. Før den tid blev hundene fodret med råt kød og

rester fra husholdningen, men den industrielt fremstillede hundefoder gjorde det pludselig nemmere og også billigere at fodre hund.

Tom Hungerford mener, at dette færdiglavede foder ikke kun er skyld i knoglelidelser, men også skyld i leversygdomme, sygdomme i bugspytkirtlen og cancer.

Han erkender dog, at han ikke kan bevise det, men at det kun er teorier fra hans side, men samtidig bebrejder han de veterinære eksperter, fordi han mener, at de i stedet for at bruge tid på at forske i genteknologien omkring bl.a. HD eller forsøge at dygtiggøre sig i at kunne operere hunde der lider af HD eller fremstille medicin der skulle hjælpe, så skulle bruge tiden på at forske i, hvor stor betydning ernæringen har for de hundesygdomme vi kender i dag. For det er et mangelfuldt område, selvom alle eksperter er enige om at også korrekt ernæring og rigtig motion af hvalpene har stor betydning for udviklingen af bl.a. HD.

Motion af hvalpe

Nedenstående burde være almen information

til alle som får en ny hvalp i huset.

På billedet til venstre ses røntgenbillede af en 2 uger gammel hvalp.

Her kan man tydeligt se, hvor meget knoglerne skal gro endnu før man kan tale om nogen form for stabilitet.

Det er grunden til, at man aldrig skal lade en hvalp springe, gå op og ned af trapper eller for den sags skyld overmotionere eller overaktivere den på nogen måder.

Overaktivering af en hvalp kan betyde udvikling af HD eller andre kendte knoglelidelser.

Husk altid en god hvalperegel.

5 minutters fysisk aktivitet for hver måned en hvalp er gammel.

Det betyder, at f.eks. en 8 ugers hvalp kun har brug for

10 minutters fysisk aktivitet dagligt.

En hvalp på f.eks. 6 måneder (billede til højre) har således brug for 30 minutters fysisk aktivitet dagligt.

